

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 135)

Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Emlak Vergisi Kanunu, Belediye Gelirleri Kanunu ve Harçlar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/500)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.111/101-1502/3653

2.8.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 2.8.1999 tarihinde kararlaştırılan "Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Emlak Vergisi Kanunu, Belediye Gelirleri Kanunu ve Harçlar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

GENEL GEREKÇE

22 Temmuz 1998 tarihli ve 4369 sayılı Yasa ile vergi sisteminde reform niteliğinde köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerin yapılmasında şu temel ilkelerden hareket edilmiştir.

1. Vergi tabanının genişletilmesi
2. Kayıt dışı ekonominin kayda alınması
3. Vergi sisteminin daha basit ve açık hale getirilmesi
4. Vergi adaletinin sağlanması
5. Ekonomiye uyum

4369 sayılı Yasanın bu temel ilkeleri bugün de vazgeçilemez ve ikinci plana atılamaz ilkelere dir. Bu ilkelere vazgeçilmesi her sosyal ve ekonomik koşulda sözkonusu değildir.

Yukarıda sayılan temel ilkeler doğrultusunda 4369 sayılı Yasa ile yapılan düzenlemelerden bazıları şunlardan oluşmaktadır;

– Vergi oranları başta gelir, kurumlar ve emlak vergileri ile harçlarda olmak üzere çok büyük ölçüde indirilmiştir.

– Kazanılın kazanılmasın vergi ödenmesi sonucunu doğuran hayat standardı esası ve götürü vergileme kaldırılmıştır.

- Geçici verginin kazanılan gelire bağlı olarak ödenmesi esası getirilmiştir.
- Vergi sisteminde yeralan enflasyon ayarlaması düzenlemelerinin sayısı artırılmıştır.
- Yatırım indirimi istihdam yaratan yatırımlar için çok önemli bir teşvik haline getirilmiş ve küçük yatırımcı için de peşin indirim imkânı sağlanmıştır.
- Haklı sebebe dayanmadan bekletilen mükellef alacaklarına faiz ödenmesi ilk defa vergi idarelerinden kaynaklanan alacaklar için getirilmiştir.
- Yerli imalatçı aleyhine var olan haksız rekabeti ortadan kaldırmak için teşvikli yatırım mallarının yurt içinden temini katma değer vergisinden istisna edilmiştir.

Bütün bu düzenlemelerin sonucunda vergi sisteminin, mükellefler için içinde yaşanılabilir bir sistem haline getirilmesi yönünde önemli bir adım atılmıştır.

4369 sayılı Yasa toplumun geniş kesimlerince kabul ve destek görmüştür. Ancak bu yasanın hazırlıkları sırasında ve yasalaşma sürecinde var olan koşullar daha sonradan hızla değişmiş, 1997 yılı ortalarında Tayland'da başlayan ve sermaye ve mal hareketleri yoluyla Güneydoğu Asya'yı etkisi altına alan finansal kriz 1998'in ortalarında Rusya'yı da etkisi altına alarak bütün dünya ekonomilerini derinden sarsmıştır.

Tüm dünya ekonomilerini sarsan ekonomik krizin olumsuz etkileri Türkiye ekonomisini önemli ölçüde etkilemiş, 1998 yılında başlayan ekonomik daralma 1999 yılında da devam etmiştir. Dışsal faktörlerin etkileri sonucu ortaya çıkan yeni ekonomik durum bütün işletmeleri olumsuz yönde etkilemiş, bunun sonucunda da mükelleflerin yeni ekonomik koşullardan kaynaklanan haklı talepleri gündeme gelmiştir.

Vergi sistemlerini ekonomik koşullardan bağımsız olarak düşünmek mümkün olmadığı gibi, vergi mevzuatını değişmez kabul etmek de mümkün değildir. Vergi sisteminin temel fonksiyonu ekonomik koşulları değiştirmek değildir. Tersine ekonomik koşullar vergi sistemini değiştirmek için yeterli gerekçe olabilir. Vergi sistemi ekonomik koşulları ve yapıyı izlemek ve yeni koşul ve yapıya uygun düzenlemeleri yapmak durumundadır.

Açıklanan gerekçelerle vergi sistemini ekonomik koşullar çerçevesinde tekrar gözden geçirmek ve gerekli önlemleri almak zorunluluğu doğmuştur. Bunu yaparken vergi sisteminin özüne dokunulmaması, temel ilkelerin korunması, vergi ile ilgili uzun vadeli amaçlara ulaşmaya çalışırken mükelleflerin mali yapılarını olumsuz etkilemeyecek başka yöntem ve araçların kullanılması temel hareket noktasını oluşturmaktadır.

Vergi mevzuatında ekonomik gerekler nedeniyle bazı değişiklikler yaparken, 4369 sayılı Yasanın temel ilkelerinden vazgeçilmesi gerekmemektedir. Bu ilkeler bugün de geçerlidir. Ancak bu ilkelere ulaşmaya çalışırken kullanılacak yöntem ve araçlarda farklılıklar olacaktır.

Özetlenen çerçevede hazırlanan bu Yasa 14 maddeden oluşmakta, ekonomik koşulların iyileştirilmesinde alınması gereken tedbirler çerçevesinde yapılan düzenlemeler dışında yeni bir düzenleme içermemektedir.

Bu Yasada, 4369 sayılı Yasa ile getirilen ve kayıt dışı ekonominin kayda alınmasında çok önemli bir düzenleme olan bütün gelirlerin vergiye tabi olduğu yönündeki gelir tanımı değiştirilmekte, uygun bir süre için ertelenmektedir. Bu sürede; mevcut ekonomik koşulların yarattığı olumsuz etkilerin işletmeler üzerindeki etkilerinin bütünüyle ortadan kalkacağı tahmin edilmekte, ayrıca vergi idaresine, yeni düzenlemeyi mükelleflere sağlıklı bir şekilde anlatma ve yeterli hazırlığı yapabilmesi için daha geniş bir zaman tanınmaktadır. Böylece geçiş dönemi olmayan düzenlemenin mükelleflerde yarattığı olumsuz psikolojik etkiler ortadan kaldırılmakta ve uygun koşullarda bir geçiş dönemi öngörülmektedir.

İşletmelere malî bînyelerinin güçlendirilmesinde taze kaynak yaratmak amacıyla; geçici vergi oranında indirim yapılmakta, ayrıca geçici vergi dönemlerinin süresi üç aydan altı aya uzatılmaktadır.

Ekonomik durgunluk zamanlarında, işletmelerin bir çoğu için malî kaynak sağlamanın en iyi yolu, sahip olunan sabit kıymetlerin likit kaynaklar haline dönüştürülmesi ve bu kaynakların işletmede kullanılmasıdır. Uygun olmayan ekonomik koşullarda sabit varlıkların elden çıkarılması, diğer koşullara göre daha zor olmakta, ortaya çıkan kazancın vergisi ise buradan elde edilecek kaynakları eritmektedir. Bu koşullarda işletmelere sağlanabilecek en önemli destek, satıştan doğan kazancın vergilendirilmemesi, ayrıca satış nedeniyle yapılan işlemlerden kaynaklanan vergilerin alınmamasıdır. Yasayla işletmelere bu destek verilmekte, kurumlar vergisi, katma değer vergisi, banka ve sigorta muameleleri vergisi ve harç istisnasının süresi 2002 yılı sonuna kadar uzatılmaktadır.

Vergide basitlik ve verimliliğin de bir gereği olarak, içinde bulunulan koşullarda daha önemli hale gelen bazı menkul sermaye iratlarının yıllık beyanname ile beyan edilmesinin belli bir süre ile ertelenmesi öngörülmektedir. Bu düzenlemeyle malî fonların ülke içinde değerlendirilmesi, bunların ülke dışına çıkması yerine ülke dışındaki fonların yeniden ekonomiye kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu süreçte vergi idaresinin vergi kimlik numarası uygulaması ile ilgili bütün çalışmalarını tamamlaması, finans kesiminin de finansal işlemleri vergi kimlik numarası altında izleyebilir hale gelmesi amaçlanmaktadır. Bu süreç tamamlandığında; bankalar müşterilerine vergi ile ilgili yeterli hizmeti sunabilecek duruma kavuşacaklar, vergi idaresi de gerekli izleme ve denetlemeyi yapabilecek olanaklara kavuşacaktır.

Bu Yasayla, aynı koşullarda bulunmasına rağmen çok farklı koşullarda vergilenir hale gelmiş olan emlak vergisi mükelleflerinin, farklı vergileme koşullarına son vermek üzere, beyanlarını yenileme hakkı verilmektedir. Öte yandan, içinde bulunulan ekonomik koşulların yarattığı, emlak fiyatlarının enflasyonda daha az değer kazanması ile ortaya çıkan emlak vergisi matrahlarının çok yüksek olması ile sonuçlanan sorunlara kalıcı çözüm getirilmektedir.

Yukarıda ayrıntıları ile açıklanan ihtiyaçlar doğrultusunda hazırlanan bu tasarı, ekonomik koşulların işletmelerin malî yapılarına olan olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılmasında çok önemli katkı yapacaktır. Ayrıca bu yasa 4369 sayılı Yasanın çok önemli bazı düzenlemelerinin daha sağlıklı bir ortamda yürürlüğe girmesini ve daha olumlu sonuçlar doğurmasını sağlayacak, 4369 sayılı Yasanın başarı şansını artıracaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Bu madde ile geçici vergi dönemleri altı ay olarak yeniden belirlenmekte, ayrıca Bakanlar Kuruluna geçici vergi dönemlerini üç aya indirme ve geçici verginin beyan ve ödeme sürelerini üç aylık dönemi izleyen ikinci ayın 15 inci günü akşamı olarak belirleme konusunda yetki verilmektedir.

Madde 2. - Bu madde ile 1999 - 2002 yıllarında uygulanmak üzere 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa geçici 55, 56 ve geçici 57 nci maddeler eklenmektedir.

Geçici 55 inci madde ile; 1.1.1999 - 31.12.2002 tarihleri arasında elde edilen ve tevkif yoluyla vergilendirilmiş bulunan menkul sermaye iratlarından mevduat faizleri, faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları ve repo gelirleri için tutarı ne olursa olsun beyanname verilmemesi öngörülmektedir.

Geçici 56 ncı madde ile; gerek gelirin tanımı gerekse gelir unsurları ve buna bağlı olarak diğer kazanç ve iratlara ilişkin hükümlerin uygulanması ertelenerek 1999 - 2002 yılları gelirlerinde 4369 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önceki hükümlerin uygulanması öngörülmektedir.

Ayrıca menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlara ilişkin istisnanın uygulanmasındaki elde bulundurma süresi 1 yıldan 3 aya indirilmektedir.

Değer artışı ve arızî kazançlardaki istisna haddi güntün ekonomik koşullarına uygun hale getirilerek 3 500 000 000 liraya çıkarılmaktadır.

Mali Milat uygulamasının ertelenmesine paralel olarak bu uygulama nedeniyle Geçici 47 nci madde kapsamındaki değerler ile işlem ve bildirimlerden hareketle bunlara taraf olanlar da dahil olmak üzere herhangi bir vergi incelemesi ve tarhiyat (Vergi Usul Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasının 7 numaralı bendi dahil) yapılamayacağı hususu açık olarak belirtilmektedir.

Geçici 57 nci madde ile, 1999 - 2002 yılları gelirlerinin (ücretler hariç) vergilendirilmesinde 103 üncü maddede yazılı vergi oranlarının 5 puan fazlasıyla uygulanacağı öngörülmektedir. Ancak, geçici vergi uygulamasında 103 üncü maddedeki tarifede yazılı vergi oranlarının bu madde ile artırılmadan önceki şekli dikkate alınacaktır.

Madde 3. - Yapılan değişiklikle, kurum kazançlarına uygulanacak geçici verginin altışar aylık kazançlar üzerinden hesaplanması öngörülmekte ve uygulanacak geçici vergi oranı % 25'den % 20'ye indirilmektedir. Ayrıca Bakanlar Kuruluna geçici vergi oranını 5 puana kadar artırma veya indirme konusunda yetki verilmektedir. Buna göre Bakanlar Kurulu geçici vergi oranını % 15 ile % 25 arasında değişen oranlarda belirleyebilecektir.

Madde 4. - Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen geçici madde ile tam mükellef kurumların aktiflerine dahil gayrimenkul veya iştirak hisselerinin satışından doğan ve sermayeye eklenen kazançlar ile üretim tesislerinin yeni kurulan sermaye şirketlerine aynı sermaye olarak konulmasından doğan kazançlar 1.1.1999-31.12.2002 tarihleri arasında kurumlar vergisinden müstesna tutulmaktadır.

Gayrimenkul ve iştirak hisselerinin satışından doğan ve sermayeye eklenen kazançlar üzerinden Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 6 numaralı bendinin b-ii alt bendine göre stopaj yapılması gerekmektedir. Bu stopaj, üretim tesislerinin yeni kurulan bir sermaye şirketine aynı sermaye olarak konulmasından doğan kazançlar için uygulanmayacaktır.

Yapılan bu düzenleme ile tam mükellef kurumların bağlı değerlerinin ekonomik faaliyetlerinde daha etkin bir şekilde kullanılması amaçlanmıştır. İlk olarak 2970 sayılı Kanunla getirilen ve olumlu sonuçlar vermiş olan bu istisnanın uygulama süresi 2002 yılı sonuna kadar uzatılmış olmaktadır.

Öte yandan aynı geçici madde ile anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibarî değerlerinin üzerinden elden çıkarılmasından sağlanan ve kurumlar vergisinden müstesna tutulan kazançlar üzerinden Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 6 numaralı bendinin b-ii alt bendine göre tevkifat yapılmaması öngörülmektedir.

Madde 5. - Uzlaşma müessesesinin amacı ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergi ve bunlara kesilen cezalarda, dava yoluna başvurulmaksızın vergi idaresi ile mükellefin anlaşmasını sağlamaktır. Bu amaç ve vergi alacağının bir an önce Hazineye intikal etmesini sağlamak için Ek-1 ve Ek-II inci maddelerde yapılan değişikliklerle, 344 üncü maddeye göre kesilen veya kesilecek olan vergi ziyai cezaları uzlaşma kapsamına alınmakta, ancak 359 uncu maddede yazılı fiillerin işlenmesi sonucu vergi ziyasına sebebiyet verenlere kesilen veya kesilecek olan vergi ziyai cezaları tarhiyat sonrası ve tarhiyat öncesi uzlaşma kapsamı dışında bırakılmaktadır. Eklenen geçici madde ile uygulama sırasında doğabilecek tereddütlerin giderilmesi amaçlanmıştır. Böylelikle 1.1.1999 tarihi ile Kanunun yayımı tarihi arasında yapılan uzlaşmaların geçerli olduğu hükmüne bağlanmakta ancak henüz uzlaşma yapılmamış olanlarda da cezalar uzlaşma kapsamına alınmaktadır.

Madde 6. – Emlâk Vergisi Kanununda 4369 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle uygulamaya konulan yeniden değerlemeye dayalı endeksleme sistemi nedeniyle ülke genelinde tek bir oran uygulanması, iktisadî ve sosyal gelişmişlik düzeyi farklı olan yörelerde vergilemede adaletsizliğe yol açabilmektedir. Bu nevi olumsuzlukların önlenmesi bakımından öncelikle yeniden değerlendirme oranının yarısı kadar bir artışın kendiliğinden sağlanması öngörülmüştür. Ayrıca, Bakanlar Kuruluna bu artış oranını sınıra kadar indirme veya yeniden değerlendirme oranına kadar yükseltme yetkisi verilmektedir. Bakanlar Kurulu bu yetkisini belediye grupları itibarıyla ve yetki sınırları içerisinde kalmak suretiyle de kullanabilecektir. Bakanlar Kurulu kendisine tanınan bu yetkiyi kullanmadığı takdirde emlak vergisi matrahi, yeniden değerlendirme oranının yarısı tatbik edilmek suretiyle belirtilecektir.

Vergi değerine ilişkin 29 uncu maddenin diğer hükümleri ise aynen muhafaza edilmektedir.

4369 sayılı Kanunun Geçici 2 nci maddesi hükmüne göre 1998 yılı genel beyan dönemi 30 Eylül 1998 tarihine kadar uzatılmış ve mükelleflere Emlâk Vergisi Kanununun değiştirilen hükümlerine göre beyanda bulunabilme imkânı getirilmiştir. Mükelleflerin beyanda buldukları emlak vergisi matrahlarının her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılacağını dikkate almamaları, ayrıca bazı belediyelerin, beyan edilen bu matrahlarla ilgili hatalı uygulamaları nedeniyle bina, arsa ve arazi vergi değerleri, rayiç bedellerinin çok üzerinde olan değerlerden oluşmuştur. Bu uygulama, rayiç bedelin üzerinde yüksek beyanda bulunan mükellefler açısından adil olmayan sonuçlara yol açmıştır.

Bu durumdaki mükelleflerin mağduriyetinin giderilebilmesi bakımından Emlâk Vergisi Kanununa eklenen geçici 18 inci madde ile, dileyenlere 1999 yılının son iki ayı içerisinde beyanlarını yenileme imkânı getirilmektedir. Mükelleflerin 1999 yılı ile ilgili olarak beyan edecekleri değerler, 1998 yılı genel beyan dönemine ilişkin olarak Emlâk Vergisi Kanununun 10 ve 20 nci maddeleri hükümlerine göre hesaplanan ve asgarî ölçüde emlak vergisi değerini ifade eden tutarların yine 1998 yılına ait yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle bulunacak tutarlardan düşük olamayacaktır. Bu suretle, beyan edilecek değerler; 29 uncu maddedeki esaslar dikkate alınmak suretiyle, mükelleflerin 2000 yılı matrahlarının hesabında esas alınacaktır. Bu matrahlar dikkate alınmak suretiyle 1998 ve 1999 yıllarına ilişkin olarak mükellefler lehine, herhangi bir düzeltme yapılması söz konusu olmayacaktır.

Madde 7. – Çevre Temizlik Vergisinin ödeme süreleri değiştirilerek Emlâk Vergisinin ödeme süreleri ile paralel hale getirilmektedir. Böylelikle özellikle kendi binasını kullanmakta olan mükelleflere ödeme zamanları yönünden bir kolaylık sağlanmaktadır.

Madde 8. – Emlâk Vergisi Kanunu uygulamasında Kanunun 29 uncu maddesinde yapılan değişiklik ile emlak vergi değerlerinin tespitinde yeniden değerlemeye bağlı olarak doğrudan endeksleme sistemi değiştirildiği ve beldelerin gelişmişlik düzeyi dikkate alınarak Bakanlar Kurulunca değişik yörelerde ve değişik oranlarda artışlar yapılabileceği bir sistemin ihdas edilmesi nedeniyle, harç uygulamasında emlak vergi değerinin baz alınması sorun yaratacaktır. Zira her bölgede farklı bir emlak değeri ortaya çıkacağı için yıllar ilerledikçe gerek mükellef gerekse tapu idaresi tarafından harç matrahının tespiti imkânsız hale gelecektir.

Bu nedenle özellikle tapu ve kadastro harç uygulamalarında emlak vergi değerinden ayrılmakla birlikte, emlak vergi değerinin her yıl yeniden değerlendirme oranıyla artırılması sağlanarak 4369 sayılı yasa ile getirilen uygulamadan ayrılmaksızın hesabı ve idaresi daha kolay bir yöntemle geçilmektedir.

Buna göre, genel beyan veya vergi değerini tadil eden sebeplerin mevcudiyeti halinde mükellefiyetin başlangıç yılı için beyan olunan değer harca tabi matrah olacaktır. Takip eden yıllarda ise

harç matrahının tespiti için bir önceki yılın değerlendirilmiş tutarları yeniden değerlendirme oranında artırılacaktır.

Madde 9.- Türk vatandaşlarından ikâmet tezkeresi harcı almayan ülkelerin vatandaşlarından karşılıklılık ilkesine göre ikâmet tezkeresi harcı alınmaması sağlanmaktadır.

Madde 10. - Emlâk Vergisi Kanununa eklenen bir geçici madde ile mükelleflere yeniden beyanda bulunmaları imkanının verilmesi 1999 yılı emlak vergisi değerinin ve bu dönem içerisinde yapılacak harç işlemlerinde esas alınacak harç matrahının hesaplanmasında ve belirlenmesinde bazı zorluklar yaratabilecektir.

Bu zorlukların giderilebilmesi bakımından da Harçlar Kanununa geçici 5 inci madde eklenmiştir.

Bu düzenlemeye göre Emlâk Vergisi Kanununa göre genel beyan veya vergi değerini tadil eden nedenler dolayısıyla beyan edilen emlak vergisi değerleri o yılın harç işlemlerinde esas alınacak, izleyen yıllarda ise emlak vergisi uygulamalarına bağlı kalınmaksızın bu değerler yeniden değerlendirme oranında artırılarak harç matrahının hesabında dikkate alınacaktır. Aynı şekilde 1999 yılında emlak vergisi beyannamesini yenileyenlerde beyan edilen emlak vergisi değeri o yıl için harca tabi işlemlerde harcın matrahı olarak esas alınacaktır. Ancak, mükellefin beyanı sözlü edilen bu matrahtan yüksek ise harcın matrahı olarak mükellef beyanının dikkate alınacağı tabiidir.

Madde 11. - A) 193 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinde yapılan ibare değişikliği ile diğer ücretlerin vergilendirilmesinde esas alınacak safî tutarı yeniden belirlenmektedir.

Değişiklikten önce asgari ücretin brüt tutarının tamamı vergilendirilmeye esas alınırken yapılan düzenleme ile bu tutar asgari ücretin brüt tutarının % 25'i olarak belirlenmektedir.

B) Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen geçici 28 inci maddeye paralel olarak Katma Değer Vergisi Kanununda da değişiklik yapılmaktadır.

C) 4369 sayılı Kanunla, Gelir Vergisi Kanununda yapılan değişikliklerle uyum sağlamak ve bazı maktu hadleri güncelleştirmek amacıyla ibare değişikliği yapılmaktadır.

Madde 12. - A) 1. Esnaf muaflığından yararlanabilmek için belediyeden Esnaf Muaflığı Belgesi alma zorunluluğu kaldırılmaktadır.

2. Ödeme kaydedici cihaz kullanan mükelleflerin basit usulde yararlanmasına imkân tanınmaktadır.

B) 213 sayılı Kanunun uzlaşmaya ilişkin hükümlerinde yapılan değişikliğe paralel olarak 344 üncü maddenin son fıkrası kaldırılmakta, 368 inci maddenin son fıkrasının yürürlükten kaldırılmasıyla da dava konusu yapılan vergi cezasına gecikme faizi uygulamasından vazgeçilmektedir.

C) Esnaf Muaflığı belgesi kaldırıldığından, belge alınması sırasında ödemesi gereken harcı düzenleyen hükümler de kaldırılmaktadır.

D) 4369 sayılı Kanun ile telif ücretlerinin vergilendirilmesi ile ilgili olarak yapılan düzenleme yürürlükten kaldırılmaktadır. Yapılan değişiklikle bu kazançların tutarı ne olursa olsun tevkifat yoluyla nihai olarak vergilendirilmesi öngörülmektedir.

E) 4393 sayılı Kanunun 69 uncu maddesinin h fıkrasındaki düzenlemeye Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 28 inci maddesinde yer verildiğinden bu fıkra kaldırılmaktadır.

Madde 13. - Yürürlük maddesidir.

Madde 14. - Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 11500

Karar No. : 48

6.8.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca 2.8.1999 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte Komisyonumuza havale edilen "Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Emlak Vergisi Kanunu, Belediye Gelirleri Kanunu ve Harçlar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı", Komisyonumuzun 5.8.1999 tarihinde yapmış olduğu 27 nci birleşimde Hükümeti temsilen Maliye Bakanı Sümer ORAL ile Maliye Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımıyla incelenip, görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, değişen sosyo-ekonomik koşullar doğrultusunda vergi sistemimizde, 22.7.1998 tarihli ve 4369 sayılı Kanun ile reform niteliğinde köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler sonucunda vergi tabanını genişletecek, kayıp ve kaçakları asgariye indirecek, istihdamı artıracak, vergide adaleti sağlayacak, içinde yaşanabilir bir vergi sistemi oluşturulması yönünde önemli adımlar atılmıştır.

Ancak, sözkonusu Kanunun hazırlanması ve yasallaşması sürecinde mevcut olan koşullar sonradan hızla değişmiş, Tayland'da başlayan ve hemen hemen bütün dünyayı etkileyen finansal kriz globalleşen dünya içinde yerini alan Ülkemiz ekonomisini de olumsuz yönde etkilemiş, bu nedenle ekonomimizde 1998 yılında başlayan ekonomik daralma 1999 yılında da devam etmiştir.

Bu çerçevede, bir vergi sisteminin ekonomik koşullardan bağımsız düşütülmesinin mümkün olmayacağı gibi, vergi mevzuatı da değişmez kabul edilemeyeceği için vergi mevzuatımızda güncel ekonomik koşullarına göre değişiklik yapılması kaçınılmaz bir zorunluluk halini almıştır.

Yukarıda izaha çalışılan nedenler doğrultusunda hazırlanan Tasarı ve Gerekçesi incelendiğinden;

- Mevcut ekonomik koşulların yarattığı olumsuz etkilerin ortadan kalkması ve gelir idaresinin, yapılan köklü değişikliklere mütabak edebilmek için yeterli hazırlığı yapabilmesinin yanında, mükelleflere yasayı sağlıklı bir şekilde anlatma ve yeterli geçiş dönemi olmayan bazı düzenlemelerin mükelleflerde yarattığı olumsuz etkileri ortadan kaldırmak amacıyla; yeni gelir tanımının makul bir süre için ertelenmesi; işletmelerin mali bünyelerinin güçlendirilmesi amacıyla, geçici vergi oranlarında indirim yapılması ve geçici vergi dönemlerinin üç aydan altı aya çıkarılması; mevcut olumsuz ekonomik koşullarda işletmelerin likidite ihtiyaçlarını karşılayabilmelerine imkân sağlanması amacıyla kurumlar vergisi, katma değer vergisi, banka ve sigorta muameleleri vergisi ve harç istisnasının süresinin 2002 yılı sonuna kadar uzatılması; ülke dışına çıkan fonların yeniden ekonomiye kazandırılması amacıyla, bazı menkul sermaye iratlarının yıllık beyanname ile beyan edilmesi uygulamasının belli bir süre ertelenmesi; emlak vergisine ilişkin olarak, uygulamada ortaya çıkan mahzurların giderilmesi amacıyla bazı düzenlemeler getirildiği anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Ülkemiz ekonomisinin ağır bir darboğazın içinde bulunduğu, kapasite kullanımının son on yılın en düşük seviyesine indiği, ekonominin önceki yıllara göre daralmakta olduğu, böyle bir ortamda vergi düzenlemelerinin daha da önem kazandığı,

- Asgari ücretten kesilen vergi oranının düşürülmesine ilişkin düzenlemenin olumlu karşılandığı,

- Ekonominin ranta dayalı özelliğinden kurtularak üretim ekonomisi haline dönlüşmesinin zorunlu olduğu,

- Vergi yükünün artırılmasının devletin büyümesi, piyasanın ise küçülmesi anlamına geleceği ve ekonomik büyümeyi engelleyici mahiyet taşıdığı,

- Ülkemizde, gerçekte vergi yükünün düşük olmadığı, sorunun vergilerin düzenli ve sağlıklı toplanamamasından kaynaklandığı, bu nedenle de vergi idaresinin yeniden yapılandırılması gerektiği,

- 4369 sayılı Yasa ile faiz gelirinin hem stopaja tabi tutulması, hem de gelir vergisine tabi tutulması uygulaması getirilmesi nedeniyle iç tasarrufların azaldığı, bu nedenle de yatırımlara kaynak bulunmadığı, adeta yabancı yatırımcılar teşvik edilirken yerli tasarruf sahiplerinin cezalandırıldığı,

- Ekonomide güven ortamının tesis edilebilmesi için Vergi Reformu ile getirilen bazı hükümlerin ertelenmesi yerine daha kalıcı düzenlemelere ihtiyaç bulunduğu,

- Vergi sisteminin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için ekonominin de sağlıklı bir şekilde örgütlenmiş ve kurumsallaşmış olması gerektiği,

- Enflasyon nedeniyle mükelleflerin gelirlerinin olduğundan daha fazla artmış görüldüğü, bu nedenle de vergilemede adaletsiz bir durumun ortaya çıktığı, Tasarıda enflasyon muhasebesine mutlaka yer verilmesinin zorunlu olduğu,

- Vergi yasalarının ekonominin durumuna uyum sağlaması gerektiği, içinde bulunduğumuz koşullarda ülkemizin yabancı sermayeye ihtiyaç duyduğu, bu nedenle yabancı sermayeyi ülkemize çekecek düzenlemelerin hayati önem taşıdığı,

- Tasarıda yer alan uzlaşma müessesesine ilişkin düzenlemelerin son derece olumlu karşılandığı, ancak; uzlaşma konusunda idareye takdir hakkı tanınmasının da olumlu bir düzenleme olacağı,

- Vergi kanunları düzenlenirken meseleye hep vergi alan açısından yaklaşıldığı, vergi verenlerin de görüşlerinin alınmasının kanunların uygulanmasında kolaylıklar sağlayacağı,

- Tasarı gerekçesinde, getirilen düzenlemelerin haklı sebeplerinin yeterince izah edilememiş olduğu,

- Vergi oranlarının artırılmasının mutlaka vergi gelirlerinin artması gibi bir sonuç doğurmaya-
cağı, bazen tam aksine vergi gelirlerini azaltabileceği,

- Ülkemizin 1980 sonrasında mali piyasalara ve ekonominin diğer alanlarına ilişkin gerekli mevzuat değişikliklerini yaptığı, ancak vergi sistemimizin bu gelişmelere paralel olarak geliştirilemediği,

- 1998 yılında yapılan Vergi Reformu sonucunda önemli miktarda kaynağın ülke dışına çıktığı, bunların tekrar ülke ekonomisine kazandırılması gerektiği, yapılacak düzenlemelerin bu konu üzerinde yoğunlaşmasında yarar görüldüğü,

- Gelir idaresinin altyapısını ve otomasyonunu tamamlamaya yönelik çalışmaların yeterli bulunmamasıyla birlikte takdirle karşılandığı, bu çalışmalara daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği,

- Mali Milat uygulamasının yeterince anlaşılmadığı, bu nedenle de fonların yurtdışına aktığı, sözkonusu yasadaki küçük ve orta ölçekli işletmelerin büyümesini teşvik edici düzenlemelere yer verilmediği için kayıtdışılığın yaygınlaştığı,

- Tasarı ile, işletmelerin, gayrimenkullerini satarak elde ettikleri gelirlerin vergiden muaf tutulması suretiyle firmaların mali yapılarının güçlendirilmesinin son derece olumlu bir düzenleme olduğu,

şeklindeki görüş ve eleştirilerin yanında,

- 4369 sayılı Yasanın vergi sisteminde köklü değişiklikler yapan son derece yerinde düzenlenmiş bir yasa olduğu, ancak değişen ekonomik koşullara paralel olarak bu yasada da gerekli değişikliklerin yapılmasının yerinde olacağı,

- 4369 sayılı Yasa ile vergi oranlarının önemli ölçüde azaltıldığı, bunun da çağdaş gelişmelere uygun, mükelleflerin mali bünyelerini olumsuz etkilemeyecek bir düzenleme olduğu,

- Vergi sistemi ile ekonominin birlikte düşünülmesi gerektiği, zaman zaman bu iki konudan birisinin daha önemli olabileceği, bugün de ekonomik sıkıntıların atılması için gerekli yasal değişikliklere ihtiyaç duyulduğu,

- Hiç bir yasanın mükemmel olmadığı, yasaların aksayan yönlerinin vakit geçirilmeksizin düzeltilmesi gerektiği, Tasarının da bu çerçevede düzenlenmiş olduğu, ayrıca 4369 sayılı Yasanın özünden bir sapma olmadığı, sadece ekonomik koşullar daha olumlu bir düzeye gelineye kadar bazı maddelerin uygulamasının ertelendiği,

- 4369 sayılı Yasaya yöneltilen eleştirilerin abartılı ve haksız bulunduğu, Mali Milat sayesinde yaklaşık 20.5 milyar dolarlık bir kaynağın kayıt altına alındığı, vergi reformunun doğru bir zamanda gerçekleştiği, ancak bunu tamamlayacak diğer düzenlemelerin gerçekleştirilemediği,

şeklindeki olumlu görüşleri de takiben Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

- Asya krizi ve ardından en çok ticaret yaptığımız ülkelerden birisi olan Rusya'daki krizin Ülkemiz ekonomisini de olumsuz etkilediği, Hükümetin ilk önceliğinin olumsuz ekonomik koşulların sona erdirilmesi olduğu, bu nedenle de ekonomiyi rahallatacak düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu, Tasarının bu amaç doğrultusunda hazırlandığı,

- Yüksek enflasyon ortamında ve olumsuz ekonomik koşullarda köklü vergi düzenlemelerinin büyük bir risk taşıdığı, istenilen sonucu vermeyeceği gibi vergi sistemini tümünden bozacak bir sonuç da doğurabileceği,

- Sağlam ve sağlıklı bir ekonomik yapının varlığı halinde sağlam bir vergi sisteminin daha rahat oluşturulabileceği,

- 4369 sayılı Yasanın köklü düzenlemeler getiren bir yasa olduğu, ancak sözkonusu yasa hazırlanırken mevcut koşulların bugünkünden çok farklı olduğu, ekonomimizin önünün açılması, toplumdaki psikolojik gerginliğin giderilmesi için Tasarıda öngörülen değişikliklerin mutlaka yapılması gerektiği,

- Tasarı ile, repo ve hazine bonusu gelirlerinin nihai olarak vergilendirilmesinin, emlak vergisinde ortaya çıkan olumsuzlukların giderilmesinin, geçici verginin özü korunmakla beraber süresinin üç aydan altı aya çıkarılmasının, oranının ise %25'den %20'ye düşürülmesinin amaçlandığı, bu düzenlemelerin belli bir kesime ödün vermek amacını taşımadığı, aksine ekonominin genelini ilgilendirdiği, ekonominin içinde yer alan bütün kesimlerin bu düzenlemelerden olumlu etkileneceği,

- Mali İdarede otomasyonun tamamlanmasına yönelik çalışmaların sürdürülmekte olduğu, bu çerçevede Tasarı ile getirilen hükümlerin vergi denetimini hiç bir şekilde zaafa uğratmayacağı,

- Tasarı ile vergi sisteminin özünü değiştirecek yeni düzenlemeler getirilmediği, sadece mevcut ekonomik koşullarda ekonomide sıkıntı yaratabilecek bazı maddelerin uygulamasının ertelendi-

ği, böylece vergi yasalarına ekonomik bir boyut kazandırıldığı, esasen vergi sisteminin ekonomik olaylardan bağımsız düşünülmemeyeceği,

- Getirilen düzenlemelerin vergi gelirlerini azaltıcı bir sonuç doğurmayacağı, aksine hem vergi gelirlerine ilişkin hedeflere ulaşılmasının hem de ekonominin önünün açılmasının mümkün olacağı,

ifade edilmiştir.

Tlimü üzerindeki görüşmeleri müteakip Tasarı ve Gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının;

- Çerçeve I inci maddesinden önce gelmek üzere; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 86 ncı maddesinde değişiklik yapan ve tevkif suretiyle vergilendirilen ticaretler için beyanname verilmemesine ilişkin bir düzenleme, yeni çerçeve I inci madde olarak metne eklenmiş,

- Çerçeve 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeler, metne yeni eklenen madde nedeniyle çerçeve 2, 3, 4, 5, 6 ve 7 ncı maddeler olarak aynen,

- Çerçeve 7 ncı maddesi ile değiştirilmesi öngörülen 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun dokuzuncu fıkrasına, Maliye Bakanlığının Emlak Vergisi için farklı ödeme sınırları belirleyebileceğine ilişkin bir düzenlemenin eklenmesi ve madde numarasının çerçeve 8 inci madde olarak teselsül ettirilmesi suretiyle,

- Tasarı metnine ilave edilen I inci madde nedeniyle, yürürlük maddesi yeniden düzenlenmek ve madde numarası 14 olarak teselsül ettirilmek suretiyle,

- Çerçeve 8, 9, 10, 11, 12 ve yürülmeye ilişkin 14 üncü maddeleri, 9, 10, 11, 12, 13 ve 15 inci maddeler olarak aynen,

kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Metin Şahin
Antalya
Sözcü
Nihat Gökbulut
Kırıkkale
Üye
Sait Aşba
Afyon
(İmzada bulunamadı)
Üye
Gaffar Yakın
Afyon
Üye
M. Altan Karapaşaoğlu
Bursa
(İtiraz şerhim eklidir)
Üye
Süleyman Coşkun
Burdur

Başkanvekili
Mehmet Hanifi Tiryaki
Gaziantep
Kâtip
Cafer Tufan Yazıcıoğlu
Bartın
Üye
Abdülkadir Akcan
Afyon
Üye
Ali Uzunurmak
Aydın
Üye
Oğuz Tezmen
Bursa
(Muhalefet şerhim eklidir)
Üye
Hakkı Duran
Çankırı

Üye
Mücahit Hünođlu
Erzurum

Üye
Ramazan Güll
Isparta
(Muhalefet şerhim eklidir)

Üye
Celal Adan
İstanbul
(Muhalefet şerhimiz eklidir)

Üye
Ali Coşkun
İstanbul
(İmzada bulunamadı)

Üye
Nesrin Nas
İstanbul

Üye
Hasan Metin
İzmir

Üye
Zeki Ünal
Karaman
(Muhalefet şerhim eklidir)

Üye
Ali Gebeş
Konya

Üye
Ahmet Derin
Kütahya
(Muhalefet şerhi ektedir)

Üye
Veysi Şahin
Mardin
(İmzada bulunamadı)

Üye
Ş. Ramis Savaş
Sakarya
(İmzada bulunamadı)

Üye
Kemal Kabataş
Samsun
(Muhalefet şerhimiz eklidir)

Üye
Hasan Özgöbek
Uşak

Üye
Aslan Polat
Erzurum
(İtirazımız kaydıyle)

Üye
Ali Er
Içel

Üye
Aydın Ayaydın
İstanbul

Üye
Yılmaz Karakoyunlu
İstanbul

Üye
Masum Türker
İstanbul

Üye
İlhami Yılmaz
Karabük

Üye
Necdet Tekin
Kırklareli

Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya
(Muhalefet şerhimiz eklidir)

Üye
Süleyman Çelebi
Mardin

Üye
Cevat Aylan
Sakarya
(Muhalefet şerhi eklidir)

Üye
Tarık Cengiz
Samsun

Üye
Lütfi Ceylan
Tokat

Üye
Bekir Gündođan
Tunceli

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Yeni Vergi Düzenlemesi ile bir yıl önce büyük iddialar ile çıkarılan, kurum açıklarının; Hava Alınacak Beş Katrilyon vergi geliri ile kapatılacağı ifade edilmiş idi. Kanunun uygulandığı bir yıllık dönemde vergi gelirlerinin artmak yerine azaldığı, kamu açıklarının arttığı, iç borç stokunun 17 Katrilyon TL.'na ulaştığı, üretimin ve ihracatın gerilediği, iş yerlerinin kapandığı görülmüştür.

Büyük Reform diye iddia edilen Vergi Kanunu ile Türkiye iktisadi krize girmiş, ekonomide çok hızlı bir küçülme ve daralma dönemi yaşanmış ve halen yaşanmaktadır. Bu durumdan ötürü pantiğe kapılan hükümet, atelacele Vergi Kanunlarında değişiklik tasarısını Meclise sevk etmiştir. Bu tasarı kalıcı tedbirler yerine palyatif ve geçici uygulamalar getirmektedir. Problemleri belli bir süre erteleme gayreti içindedir. Türkiye bir yıl sonrası göremeyen hükümetler tarafından güntübirlik yönetilmektedir. Tasarı ile mevduat faizi ve repo geliri olanların beyanları kaldırılmakta ve bu değişiklikten doğan vergi kayıpları ile gelir vergisi mükelleflerinin vergi nispetleri % 5 artırılarak karşılanmak istenmektedir. Yani rantiyeye kesiminin yükü hafifletilirken, milyonlarca küçük ve orta ölçekli esnafın yükü artırılmaktadır. Bundan dolayı, bu yasa düzenlemelerine muhalif olduğumuzu arz ederiz.

		5.8.1999
<i>Aslan Polat</i>		<i>Ahmet Derin</i>
Erzurum		Kütahya
<i>Mehmet Altan Karapaşaoğlu</i>	<i>Cevat Aylan</i>	<i>Zeki Ünal</i>
Bursa	Sakarya	Karaman

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Görülmekte olan yasa tasarısına aşağıdaki gerekçelerle muhalifiz. Arz ederiz.

<i>Kemal Kabataş</i>	<i>M. Ali Yavuz</i>
Samsun	Konya
<i>Celal Adan</i>	<i>Oğuz Tezmen</i>
Istanbul	Bursa
<i>Ramazan Gill</i>	
Isparta	

1. Halen uygulanmakta olan gelir vergisi 3'er aylık dönemlerle ödenmekte iken altı aya çıkarılmakta ancak bu uygulama ekonominin daralma içinde bulunduğu ve likidite sıkıntısının had safhada olduğu 1999 yılında uygulanmakta, 2000 yılından itibaren yürürlüğe konulmaktadır. Bu yaklaşım sıkıntıya çare bulmaktan uzaktır. Uygulama 1999 yılı içinde başlamalı ve 6 aylık dönemler itibariyle hesaplanacak geçici vergi en az 3 taksitle ödenmelidir.

2. Repo, banka faizi, kâra katılma payları stopaj usulü ile vergilendirilerek beyanname verme zorunluluğu kaldırılmaktadır. Buna karşın, devlet tahvili, hazine bonosu, fon belgelerinden elde edilen gelirlerse, beyanname ile beyan edilme yükümlülüğü altındadır.

Bu düzenleme ile kamu kağıtlarının cazibesi azaltılmakta, kaynakların repo ve mevduata yönelmesi teşvik edilmektedir. Bankacılık sistemi bu uygulama ile ciddi şekilde desteklenmektedir.

3. Mali milat ile getirilen kaynak sorgulanması tekniği 3 yıl ertelenmiş göztükmele beraber, bu uygulamanın ileride yürürlüğe girmesi halinde 1998 mali milat beyanları ile uygulama tarihinde ortaya çıkmaması muhtemel sorunlara ilişkin düzenlemeler getirilmemiştir. Ayrıca 3 VUK 30/7 maddesi uygulamada bulunduğundan kaynak sorgulanması devam edecektir. Bunun da düzeltilmesi gerekmektedir.

4. Geçici 57 nci madde ile gelir vergisi oranı küçük esnaf, küçük tüccar, serbest meslek erbabının vergisi 5 puan artırılmakta ve bu uygulamaya geriye dönük olarak 1999 kaynaklarına teşmil edilmektedir. Repo, mevduat faizi beyan dışı bırakılırken, Kurumlar Vergisinde indirim yapılırken, hukuka ve anayasaya aykırı olarak yapılan bu uygulamadan vazgeçilmelidir. Ayrıca, ücret gelirlerinin diğer gelirlerle birleştirilerek beyan edilmesi durumunda farklı tarifeler nedeniyle ciddi teknik sorunlar ortaya çıkacaktır.

5. Emlâk vergisi ile Harçlar Kanununda emlâk değerinin belirlenmesinde farklı kriterler uygulanmaktadır. Aynı gayrimenkul emlâk vergisinde başka değer Harçlar Kanununda başka değerden işlem görecektir. Yanlıştır.

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

GELİR VERGİSİ KANUNU, KURUMLAR VERGİSİ KANUNU, KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU, VERGİ USUL KANUNU, EMLÂK VERGİSİ KANUNU, BELEDİYE GELİRLERİ KANUNU VE HARÇLAR KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

GELİR VERGİSİ KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

MADDE 1.- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120 nci maddesinde yer alan " üçer aylık " ibareleri " altı aylık " , " üç aylık " ibaresi ise " altı aylık " , olarak değiştirilmiş ve maddenin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Bakanlar Kurulu geçici vergi dönemlerini üç aya indirmeye, geçici verginin beyan ve ödeme sürelerini üç aylık dönemi izleyen ikinci ayın 15 inci günü akşamı olarak belirlemeye yetkilidir.

MADDE 2.- 193 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 55.- 1/1/1999 - 31/12/2002 tarihleri arasında elde edilen ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş bulunan Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin 7, 12 ve 14 numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratları için yıllık beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez. Ticari işletmeye dahil olan bu gelirler, bu maddenin kapsamı dışındadır.

GEÇİCİ MADDE 56.- 1999 - 2002 yılları gelirlerinin vergilendirilmesinde 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 1,2,80,81,82, Geçici 46 ve Geçici 47 nci maddeleri yerine aşağıdaki hükümler uygulanır.

Mevzu

A) Gerçek kişilerin gelirleri (Gelir Vergisi) ne tabidir. Gelir, bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır.

Gelirin unsurları

B) Gelire giren kazanç ve iratlar şunlardır :

1. Ticari kazançlar;
2. Ziraat kazançlar;
3. Ücretler;
4. Serbest meslek kazançları;
5. Gayrimenkul sermaye iratları;
6. Menkul sermaye iratları;
7. Diğer kazanç ve iratlar.

Bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, yukarıda yazılı kazanç ve iratlar gelirin tespitinde gerçek ve safi miktarları ile nazara alınır.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

GELİR VERGİSİ KANUNU, KURUMLAR VERGİSİ KANUNU, KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU, VERGİ USUL KANUNU, EMLÂK VERGİSİ KANUNU, BELEDİYE GELİRLERİ KANUNU VE HARÇLAR KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

GELİR VERGİSİ KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

MADDE 1.- 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 86 ncı maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin (a) alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (b) alt bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

"a) Tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretlerden."

MADDE 2.- Tasarının 1 inci maddesi, 2 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3.- Tasarının 2 ncı maddesi, 3 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Diğer kazanç ve iratlar

C) Aşağıda yazılı olan diğer kazanç ve iratlar bu maddedeki hükümlere göre vergiye tabi gelire dahildir:

1. Değer artışı kazançları,

2. Arızî kazançlar.

Değer artışı kazançları

D) Aşağıda yazılı mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar değer artışı kazançlarıdır.

1. İvazsız olarak iktisap edilenler hariç olmak üzere; hisse senetleri ve portföyünün en az % 25'i Türkiye'de kurulmuş bulunan şirketlerin hisse senetlerinden oluşan menkul kıymetler yatırım fonlarının katılma belgelerinin iktisap tarihinden başlayarak üç ay içinde veya iktisaptan evvel elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar ile diğer menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

2. 70 inci maddenin birinci fıkrasının 5 numaralı bendinde yazılı hakların (ihtira beratları hariç) elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

3. Telif haklarının ve ihtira beratlarının müellifleri, mucitleri ve bunların kanuni mirasçıları dışında kalan kimseler tarafından elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

4. Ortaklık haklarının veya hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

5. Faaliyeti durdurulan bir işletmenin kısmen veya tamamen elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

6. İktisap şekli ne olursa olsun (ivazsız olarak iktisap edilenler hariç) 70 inci maddenin birinci fıkrasının 1, 2, 4 ve 7 numaralı bentlerinde yazılı mal (gerçek usulde vergiye tabi çiftçilerin ziraat istihsalde kullandıkları gayrimenkuller dahil) ve hakların, iktisap tarihinden başlayarak dört yıl içinde elden çıkarılmasından doğan kazançlar (Kooperatiflerin ortaklarına bu sıfatları dolayısıyla tahsis ettikleri gayrimenkuller tahsis tarihinde ortak tarafından satın alınmış sayılır).

Yukarıda yazılı mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan değer artışı kazançlarının her birinin 3.500.000.000 lirayı aşan kısmı vergiye tabidir.

Bu fıkrada geçen "elden çıkarma" deyimi, yukarıda yazılı mal ve hakların satılması, bir ivaz karşılığında devir ve temlik, trampa edilmesi, takası, kamulaştırılması, devletleştirilmesi, ticaret şirketlerine sermaye olarak konulmasını ifade eder.

Faaliyetine devam eden ticari bir işletmenin kısmen veya tamamen satılmasından veya ticari işletmeye dahil amortismanına tabi iktisadi kıymetlerle yukarıdaki bentlerde yazılı hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar ticari kazanç sayılır ve bunlara ticari kazanç hakkındaki hükümler uygulanır.

Vergilendirilmeyecek değer artışı kazançları

E) Aşağıda yazılı hallerde değer artışı kazancı hesaplanmaz ve vergilendirilmez:

1. Ferdi bir işletmenin sahibinin ölümü halinde, kanuni mirasçılar tarafından işletmenin faaliyetine devam olunması ve mirasçılar tarafından işletmeye dahil iktisadi kıymetlerin kayıtlı değerleri ile (bilanço esasına göre defter tutuluyorsa bilançonun aktif ve pasifiyle bütün halinde) aynen devir alınması;

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

2. Kazancı bilanço esasına göre tespit edilen ferdi bir işletmenin bilançosunun bir sermaye şirketine aktif ve pasifiyle bütün halinde devrolunması, devralan şirketin bilançosuna aynen geçirilmesi ve devredilen ferdi işletmenin sahip veya sahiplerinin şirketten, devir bilançosuna göre hesaplanan özsermayesi tutarında ortaklık payı alması (Bu ortaklık payını temsil eden hisse senetlerinin nama yazılı olması şarttır.);

3. Kollektif ve adi komandit şirketlerin bu fıkranın 2 numaralı bendinde yazılı şartlar dahilinde nevi değiştirerek sermaye şirketi haline dönüşmesi (Kollektif ve adi komandit şirketlerin şekil değiştirerek anonim şirket haline dönüşmesi halinde şekil değiştiren kollektif ve adi komandit şirketlerin ortaklarının anonim şirketteki ortaklık paylarını gösteren hisse senetlerinin nama yazılı olması şarttır.)

Safi değer artışı

F) Değer artışında safi kazanç, elden çıkarma karşılığında alınan para ve ayınlarla sağlanan ve para ile temsil edilebilen her türlü menfaatlerin tutarından, elden çıkarılan mal ve hakların maliyet bedelleri ile elden çıkarma dolayısıyla yapılan ve satıcının uhdesinde kalan giderlerin ve ödenen vergi ve harçların indirilmesi suretiyle bulunur. Hasılatın ayın ve menfaat olarak sağlanan kısmının tutarı Vergi Usul Kanununun değerlendirme ile ilgili hükümlerine göre tayin ve tespit olunur.

Maliyet bedelinin mükelleflerce tespit edilememesi halinde maliyet bedeli yerine; Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre takdir komisyonlarınca tespit edilecek bedel, kazancı bilanço veya işletme hesabı esasına göre tespit edilen işletmelerde ise son bilançoda veya envanter kayıtlarında gösterilen değer esas alınır.

İşletmeye dahil amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin elden çıkarılması halinde, iktisadi kıymetlerin maliyet bedeli yerine, amortismanlar düşüldükten sonra kalan net değeri esas alınır.

Menkul kıymetlerin elden çıkarılmasında, iktisap bedelinin tevsik edilememesi halinde, iktisap tarihindeki rayiç bedel iktisap bedeli olarak kabul edilir. Aynı yıl içinde birden fazla menkul kıymet alınıp satılması halinde, bunların kazancı birlikte hesaplanır. Alım satımın birinden doğan zarar, diğerinin kârından mahsup edilir.

Dar mükelleflerin (kurumlar dahil), yabancı sermaye mevzuatına göre ilgili mercilerden izin almak suretiyle, Türkiye'ye bizzat getirdikleri nakdi veya ayni sermaye karşılığında iktisap ettikleri menkul kıymetler ile iştirak hisselerini elden çıkarmalarından doğan değer artışı kazançlarının hesabında, kur farkından doğan kazançlar dikkate alınmaz. Şu kadar ki bu mükelleflerin Türkiye'de elde ettikleri kazançların münhasıran bu menkul kıymet veya iştirak hisseleri dolayısıyla elde edilen menkul sermaye iratlarından ve bu kıymet veya hisselerin elden çıkarılmasından doğan değer artışı kazançlarından ibaret olması şarttır. Bu mükelleflerin, Türkiye'de menkul kıymet alım satımıyla devamlı olarak uğraşmaları halinde, kur farkından doğan kazançlar da ticari kazancın hesabında dikkate alınır.

Kur farkından doğan kazançların hesabında, menkul kıymet veya iştirak hisselerinin iktisabına tahsis edilen yabancı sermayenin, bu kıymet veya hisselerin iktisap tarihindeki T.C. Merkez Bankası döviz alış kuruna göre hesaplanan Türk Lirası karşılığı ile bu kıymet veya hisselerin elden çıkarılması tarihindeki aynı miktar yabancı sermayenin T.C. Merkez Bankası döviz alış kuruna göre hesaplanan Türk Lirası karşılığı arasındaki fark esas alınır.

Mal ve hakların elden çıkarılmasında iktisap bedeli, elden çıkarılan mal ve hakların, elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere Devlet İstatistik Enstitüsünce belirlenen toptan eşya fiyat endeksindeki artış oranında artırılarak tespit edilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Menkul kıymetlerin elden çıkarılması halinde kazanç, yıl içinde elde edilen toplam gelirden, bu Kanununun 76 ncı maddesinde belirtilen indirim oranının uygulanması suretiyle bulunacak kısmın düşülmesi suretiyle hesaplanabilir. Bu durumda iktisap bedeli endekslenmez.

Değer artışı kazancının hesaplanmasında; 1998 yılı emlak vergisi beyanname verme süresinin bitmesinden önce iktisap edilen gayrimenkullerin elden çıkarılması halinde, bunların maliyet bedeli olarak 1998 yılı genel beyan döneminde beyan edilen emlak vergisi değeri esas alınır.

1/1/1999 tarihinden önce iktisap edilen ve menkul kıymetler borsasında işlem gören hisse senetlerinin bu tarihten sonra elden çıkarılması halinde bunların maliyet bedeli olarak, 1998 yılının son işlem gününde borsada oluşan ortalama fiyatı; 1/1/1999 tarihinden önce iktisap edilen menkul kıymet yatırım fonlarının katılma belgelerinin elden çıkarılmasında 1998 yılının son günündeki değeri esas alınabilir.

Bu maddeye göre maliyet bedeli kabul edilen tutarlar endekslenmiş maliyet bedeli kabul edilir ve iktisap tarihinden; gayrimenkullerde 1998 yılı emlak vergisi beyanname verme süresi sonuna, hisse senetlerinde 1998 yılı sonuna kadar olan süre için yeniden endeksleme yapılmaz.

Arzî kazançlar

G) Vergiye tabi arzî kazançlar şunlardır:

1. Arzî olarak ticarî muamelelerin icrasından veya bu nitelikteki muamelelere tavassuttan elde edilen kazançlar;

2. Ticarî veya zirai bir işletmenin faaliyetiyle serbest meslek faaliyetinin durdurulması veya terk edilmesi, henüz başlanmamış olan böyle bir faaliyete hiç girilmemesi, ihale, artırma ve eksiltmelere iştirak edilmemesi karşılığında elde edilen hasılat;

3. Gayrimenkullerin tahliyesi veya kiracılık hakkının devri karşılığında alınan tazminatlar ile peştemallıklar (kiracıya ait tesisat ve malların tahliye ve devri sırasında kiralayan veya yeni kiracıya devrinden doğan kazançlar dahil);

4. Arzî olarak yapılan serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla tahsil edilen hasılat;

5. Gerçek usulde vergiye tabi mükelleflerin terk ettikleri işleriyle ilgili olarak sonradan elde ettikleri kazançlar (zarar yazılan değersiz alacaklarla, karşılık ayrılan şüpheli alacakların tahsili dahil);

6. Dar mükellefiyete tabi olanların 45 inci maddede yazılı işleri arzî olarak yapmalarından elde ettikleri kazançlar.

Yukarıda yazılı kazançlardan 1-4 numaralı bentlerde yazılı olanların (henüz başlamamış olan ticarî, zirai veya mesleki bir faaliyete hiç girilmemesi ile ihale, artırma ve eksiltmelere iştirak edilmemesi karşılığında elde edilen kazançlar hariç) 3.500.000.000 lirayı aşan kısmı, diğerlerinde tamamı vergiye tabidir.

Bu fıkrada geçen hasılat deyiimi, alınan para ve ayınlarla diğer suretlerle elde edilen ve para ile temsil edilebilen menfaatleri ifade eder.

Arzî kazançların safi miktarı aşağıdaki şekilde tespit olunur:

1. Bu fıkranın 1 numaralı bendinde yazılı işlerde satış bedelinden, maliyet bedeli ve satış dolayısıyla yapılan giderler indirilir;

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

2. Bu fıkranın 2, 3, 4 ve 5 numaralı bentlerinde yazılı işlerde elde edilen hasılatları tevsik edilmek kaydıyla yapılan giderler indirilir;

3. Bu fıkranın 6 numaralı bendinde yazılı işlerde, 45 inci madde hükümleri uygulanır.

H) Bu Kanunun geçici 47 nci maddesi kapsamındaki değerler ile işlem ve bildirimlerden hareketle bunlara taraf olanlar da dahil olmak üzere herhangi bir vergi incelemesi ve tarhiyat (Vergi Usul Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasının 7 numaralı bendi dahil) yapılamaz.

GEÇİCİ MADDE 57.- 1999-2002 yılları gelirlerinin (ücretler hariç) vergifendirilmesinde bu Kanunun 103 üncü maddesindeki tarifinin mükerrer 123 üncü maddeye göre belirlenen gelir dilimlerine karşılık gelen vergi oranları 5 puan artırılmak suretiyle uygulanır. Bu Kanunun mükerrer 120 nci maddesinin uygulanmasında bu hüküm dikkate alınmaz.

İKİNCİ BÖLÜM

KURUMLAR VERGİSİ KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

MADDE 3.- 3/6/1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "...üçer aylık kazançları üzerinden % 25 oranında..." ibaresi "...% 20 oranında..." şeklinde değiştirilmiş ve ikinci fıkranın sonuna aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

Bakanlar Kurulu bu maddede yazılı geçici vergi oranını 5 puana kadar artırmaya veya indirmeye veya tekrar kanunî seviyesine getirmeye yetkilidir.

MADDE 4.- 5422 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 28.- a) 1/1/1999-31/12/2002 tarihleri arasında uygulanmak üzere, tam mükellefiyete tabi kurumların iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin satışından doğan kazancın, satışın yapıldığı yılda kurum sermayesine ilave edilen kısmı, kurumlar vergisinden müstesnadır. Şu kadar ki, vadeli satış halinde, satışın yapıldığı hesap dönemini takip eden ikinci hesap döneminin sonuna kadar tahsil edilen kazançların tutarı, ilgili yıl kurum kazancından indirilir. Bu tarihten sonra yapılacak tahsilat için bu hüküm uygulanmaz. İlk yapılan tahsilatın iştirak hissesi veya gayrimenkulün maliyet bedeline ilişkin olduğu kabul edilir.

Bu hüküm, kurumların üretim tesislerinin ve bu tesislere ilişkin gayrimenkullerinin tamamının veya bir kısmının, teşvik belgeli yatırım yapmak üzere kurulacak olan bir sermaye şirketine veya yeni kurulacak yabancı ortaklı bir anonim şirkete aynı sermaye olarak konulması halinde de uygulanır. Bu durumda yeni kurulacak şirketin tam mükellef ve yapacağı yatırımın asgari 5 milyon ABD Doları veya muadili yabancı para karşılığı Türk Lirası olması şarttır. Bu şartlara ilave olarak yabancı ortaklı sermaye şirketine yabancı ortağın sermaye payının 1 milyon ABD Doları veya muadili yabancı para karşılığı Türk Lirası ve % 20'den az olmaması ve kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye'ye döviz olarak getirildiğinin tevsik edilmesi gerekir.

Üretim tesislerinin ve bu tesislere ilişkin gayrimenkullerin tamamının veya bir kısmının teşvik belgeli yatırım yapmak üzere kurulacak bir sermaye şirketine veya yeni kurulacak yabancı ortaklı bir anonim şirkete aynı sermaye olarak konulmasından doğan ve bu maddeye göre vergiden müstesna tutulan kazançlar, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının 6 numaralı bendinin b-ii alt bendine göre vergi tevkifatına tabi tutulmaz.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İKİNCİ BÖLÜM

KURUMLAR VERGİSİ KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

MADDE 4.- Tasarının 3 üncü maddesi, 4 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5.- Tasarının 4 üncü maddesi, 5 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Kurumların iki tam yıl süreyle aktifinde yer almayan iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin satışından elde ettikleri kazançlar ile menkul kıymet veya gayrimenkul ticareti ile uğraşan kurumların ellerinde bulundurdıkları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır.

Rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle edinilen hisse senetleri ile iştirak edilen kurumun ihtiyat akçeleri, banka provizyonları ve Vergi Usul Kanununa göre ayrılan yeniden değerlendirme fonlarının sermayeye ilavesi dolayısıyla bedelsiz alınan hisse senetlerinin en az iki yıl öncesinde iştirak edilen şirketlere ait olması halinde, rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle edinilen veya bedelsiz alınan bu hisse senetleri iki yıl önce iktisap edilmiş sayılır.

Sermayeye eklenen bu kazançların 5 yıl içinde herhangi bir surette işletmeden çekilmesi veya bu süre içinde işletmelerin tasfiyesi halinde, bu kazançlar o yılın kazancı sayılarak vergiye tabi tutulur.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununa ya da özel kanunlara göre kurulan kooperatifler, ortağın sahip olabileceği en fazla pay tutarı dikkate alınmaksızın gayrimenkul ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazanç istisnasından yararlanırlar. Ancak, iştirak hisseleriyle gayrimenkullerin satışından doğan kazanç sermayeye eklenmeyerek özel bir fon hesabında gösterilir ve hiçbir şekilde ortaklara dağıtılmaz, kooperatifin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kullanılır.

Türk Ticaret Kanununun 391 inci maddesinin bu suretle gerçekleştirilecek sermaye artırımına aykırı hükümleri uygulanmaz.

Bu hükümden yararlanan kurumların gayrimenkul ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazancın tespitinde Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinin son fıkrası hükümlü uygulanmaz.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra bu madde kapsamında yapılacak tescil işlemleri tapu ve kadastro harcından, lehe alınan paralar banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır.

b) 1/1/1999-31/12/2002 tarihleri arasında uygulanmak üzere, anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibari değerlerinin üzerinde elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 6 numaralı bendinin ikinci fıkrasının b-ii alt bendine göre tevkifata tabi tutulmaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VERGİ USUL KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

MADDE 5.- 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununa 205 sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle eklenen bölümde yer alan Ek 1 inci maddenin birinci fıkrasında yer alan "Mükellef tarafından, ikmalen, re'sen veya idarece yapılacak tarhiyata..." ibaresi "Mükellef tarafından, ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergilerle bunlara ilişkin vergi ziyai cezalarının (344 üncü maddenin üçüncü fıkrası uyarınca vergi ziyai cezası kesilen tarhiyata ilişkin vergi ve ceza hariç) tahakkuk edecek miktarları konusunda, ...",

Ek 11 inci maddesinin birinci fıkrası "Maliye Bakanlığı, vergi incelemesine dayanılarak tarh edilecek vergilerle kesilecek cezalarda (344 üncü maddenin üçüncü fıkrası uyarınca vergi ziyai cezası kesilecek tarhiyata ilişkin vergi ve ceza hariç) tarhiyat öncesi uzlaşma yapılmasına izin verebilir.",

şeklinde değiştirilmiş ve aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VERGİ USUL KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

MADDE 6.- Tasarının 5 inci maddesi, 6 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 23.- 1/1/1999 tarihi ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih arasındaki vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak yapılan ve uzlaşma talep edildiği halde henüz uzlaşma günü verilmemiş veya uzlaşma günü verilmiş ancak uzlaşma görüşmesi yapılmamış veya uzlaşma talep süresi geçmemiş olan vergi ziyai cezalı tarhiyatlarda; vergi ziyai cezası için de uzlaşma talebinde bulunulabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EMLÂK VERGİSİ KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

MADDE 6.- 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlâk Vergisi Kanununun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir ve aynı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

Vergi değeri

Madde 29.- Vergi değeri, emlâk vergisinin mevzuuna giren bina ve arazinin rayiç bedelidir.

Rayiç bedel, bina ve arazinin beyan tarihindeki normal alım satım bedelidir.

Genel beyan dönemi veya vergi değerini tadil eden sebeplerin mevcudiyeti halinde mükellefin başlangıç yılını takip eden yıllarda emlâk vergisi matrahı, her yıl, bir önceki yıl matrahının Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca aynı yıl için tespit edilen yeniden değerlendirme oranının yarısı nispetinde artırılmak suretiyle bulunur.

Bakanlar Kurulu, üçüncü fıkrada belirtilen artış oranını sifıra kadar indirmeye veya yeniden değerlendirme oranına kadar artırmaya yetkilidir. Bakanlar Kurulu bu yetkisini, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 95 inci maddesi uyarınca belirlenen belediye grupları itibarıyla farklı oranlar tespit etmek suretiyle de kullanabilir.

Ek süreye riğmen beyanname verilmemesi halinde, 32 nci maddeye göre belirlenen matrahlar hakkında da, ilgili bulunduğu yılı takip eden yıllarda aynı işlem yapılır. Bu maddenin uygulanması ile ilgili usulleri belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 18.- 1998 genel beyan dönemi veya 1998 yılında ortaya çıkan ve vergi değerini tadil eden nedenlerle emlâk vergisi beyannameyi veren mükelleflerden dileyenler 1/1/1999 - 31/12/1999 tarihleri arasında yeniden beyanda bulunabilirler. Bu suretle beyanda bulunacak mükelleflerin bildirecekleri değerler; 1998 yılı genel beyan dönemine ilişkin olarak 1319 sayılı Emlâk Vergisi Kanununun 10 ve 20 nci maddeleri hükümlerine göre hesaplanan asgari ölçüde tespit edilen vergi değerinin, bu yıla ait yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle bulunacak değerden düşük olamaz. Düşük olması halinde mükellefin beyanı, bu şekilde hesaplanan değere yükseltilir.

Mükellefler tarafından bu şekilde yeniden beyan olunacak bina, arsa ve arazi matrahları dikkate alınarak, mükelleflerin 1999 yılı için tahakkuk eden vergilerinde herhangi bir düzeltme yapılmaz.

Mükelleflerin 2000 yılı emlâk vergisi matrahları, bu madde hükümleri de dikkate alınmak suretiyle bu Kanunun değişik 29 uncu maddesi hükümlerine göre belirlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BELEDİYE GELİRLERİ KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

MADDE 7.- 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun Mükerrer 44 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yıllık olarak tahakkuk eden bu vergi, mükelleflerce her yıl, Emlâk Vergisinin taksit sürelerinde ödenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EMLÂK VERGİSİ KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

MADDE 7.- Tasarının 6 ncı maddesi, 7 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BELEDİYE GELİRLERİ KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

MADDE 8.- 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun Mükerrer 44 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yıllık olarak tahakkuk eden bu vergi, mükelleflerce her yıl, Emlâk Vergisinin taksit sürelerinde ödenir. Maliye Bakanlığı farklı ödeme süreleri belirlemeye yetkilidir."

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

ALTINCI BÖLÜM HARÇLAR KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

MADDE 8.- 17.2.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 63 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kayıtlı Değer, Emlak Vergisi Değeri

Madde 63.- Bu Kanunda sözü edilen "kayıtlı değer" veya "emlak vergisi değeri" deyimi; 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa göre genel beyan veya vergi değerini tadil eden nedenler dolayısıyla beyan edilecek emlak vergisi değerini ifade eder. Bu değer; emlak vergisi mükellefiyetinin başlangıcını takip eden yılda, Emlak Vergisi Kanunu hükümlerine göre beyan olunan emlak vergisi değerine, diğer yıllarda ise bir önceki yıl için belirlenen değere, yeniden değerlendirme oranı uygulanmak suretiyle tespit edilir.

Yeni inşa edilen binalarda harca esas değerın hesaplanmasında Emlak Vergisi Kanununun 10 uncu maddesine göre arsa veya arsa payı (arazi dahil) değeri olarak daha önce beyan edilmiş olan değere "yeniden değerlendirme oranı" uygulanmak suretiyle tespit olunan değer esas alınır.

Tapu ve kadastro harcı, yeniden değerlendirme oranı uygulanmak suretiyle bulunan değer ile mükellef tarafından beyan edilmiş olan değerlerden yüksek olanı üzerinden hesaplanır.

Mükelleflerin yukarıdaki hükümlere göre tespit edilecek değerlerden daha düşük beyanda bulunmaları halinde; harcın hesabında yeniden değerlendirme oranı uygulanarak tespit edilecek değerler esas alınır. Aradaki farka isabet eden harç, Vergi Usul Kanununa göre hesaplanan vergi ziyat cezası % 25 oranında uygulanmak suretiyle ikmalen tarh edilir.

Harcın hesabında bir milyon liraya kadar olan matrah kesirleri dikkate alınmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tayin ve tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir.

MADDE 9.- 492 sayılı Kanunun 85 inci maddesinin (f) fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki (g) fıkrası eklenmiştir.

g) Dışişleri Bakanlığınca mütekabiliyet esası göz önünde tutularak belirlenecek ülkeler uyruklarına verilecek ikamet tezkereleri.

MADDE 10.- 492 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 5. - Emlak Vergisi Kanununun geçici 18 inci maddesi uyarınca 1/11/1999 - 31/12/1999 tarihleri arasında yeniden beyanda bulunan mükelleflerin beyan ettikleri değerler, tapu ve kadastro harçları uygulamasında kayıtlı değer veya emlak vergisi değeri olarak kabul edilir. Beyan edilen bu değerler müteakip yıllarda yeniden değerlemeye tabi tutularak harcın hesabında dikkate alınır.

YEDİNCİ BÖLÜM DEĞİŞTİRİLEN İBARELER

MADDE 11.- A) 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 64 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...asgari ücretin yıllık brüt tutarıdır..." ibaresi "...asgari ücretin yıllık brüt tutarının % 25'idir..." şeklinde,

B) 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun Geçici 10 uncu maddesinde yer alan "...geçici 23 üncü maddesi..." ibaresi "...geçici 28 inci maddesi..." şeklinde;

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Etiği Metin)

ALTINCI BÖLÜM

HARÇLAR KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

MADDE 9.- Tasarının 8 inci maddesi, 9 uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10.- Tasarının 9 uncu maddesi, 10 uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11.- Tasarının 10 uncu maddesi, 11 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

YEDİNCİ BÖLÜM

DEĞİŞTİRİLEN İBARELER

MADDE 12.- Tasarının 11 inci maddesi, 12 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

C) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun;

1- 86 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "... 361 inci madde ..." ibaresi, "... mükerrer 355 inci madde ...",

2- 112 nci maddesinin 3 numaralı bendinde yer alan "...2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinin 8 numaralı bendi..." ibaresi, "...2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinin 3 numaralı fıkrası..."

3- Mükerrer 115 inci maddesinde yer alan "...250 000 lirayı (250 000 lira dahil)..." ibaresi "...1 000 000 lirayı (1 000 000 lira dahil) ...",

4- 232 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Yukarıdakiler dışında kalanların, birinci ve ikinci sınıf tüccarlardan ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerden ..." ibaresi, "Yukarıdakiler dışında kalanların, birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile kazancı basit usulde tespit edilenlerden ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerden ...", aynı fıkra da yer alan "...15 000 000 lirayı geçmesi veya bedeli 15 000 000 liradan..." ibaresi "...50 000 000 lirayı geçmesi veya bedeli 50 000 000 liradan ...",

5- 235 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile ..." ibaresi, "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile kazancı basit usulde tespit edilenler ve ...",

6- 242 nci maddesinin son fıkrasında yer alan "Gelir Vergisi Kanununa göre sair kazanç ve iratları üzerinden ..." ibaresi, "Gelir Vergisi Kanununa göre diğer kazanç ve iratları üzerinden ...",

7- 243 üncü maddesinde yer alan "Zirai işletmeleri, Gelir Vergisi Kanununun 12 nci maddesine göre hasılat bildirimine esas alınan ölçülerin üstünde bulunan çiftçiler, ..." ibaresi, "Zirai işletmeleri, Gelir Vergisi Kanununun 54 üncü maddesinde yazılı işletme büyüklüklerinin üstünde bulunan çiftçiler, ..." şeklinde,

Değiştirilmiştir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM
KALDIRILAN HÜKÜMLER

MADDE 12.- A) 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun,

1- 9 uncu maddesinin üçüncü fıkrası ile dördüncü fıkrasının birinci cümlesinden sonra gelen hükümleri,

2- 51 inci maddesinin 11 numaralı bendi,

B) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun;

1- 344 üncü maddesinin son fıkrası,

2- 368 inci maddesinin son fıkrası,

C) 16/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun mükerrer 83 üncü maddesi ile 84 üncü maddesine bağlı tarifenin 6 numaralı bendi,

D) 22/7/1998 tarihli ve 4369 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesi,

E) 29/6/1999 tarihli ve 4393 sayılı Kanunun 69 uncu maddesinin h fıkrası,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

SEKİZİNCİ BÖLÜM
KALDIRILAN HÜKÜMLER

MADDE 13.- Tasarının 12 nci maddesi 13 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 13.- Bu Kanunun;

- 1- 1, 3, 7 ve 9 uncu maddeleri ile 11 inci maddesinin A fıkrası 1/1/2000 tarihinde,
  - 2- 11 inci maddesinin B fıkrası ile 12 nci maddesinin D ve E fıkraları 1/1/1999 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,
  - 3- Diğer hükümleri yayımı tarihinde,
- Yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Bülent Ecevit

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

D. Bahçeli

Devlet Bakanı

R. Önal

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. S. Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

H. Gemici

Devlet Bakanı

F. Ünlü

Adalet Bakanı

Prof. Dr. S. Türk

Dışişleri Bakanı

İ. Cem

Bayındırlık ve İskân Bakanı

K. Aydın

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

Prof. Dr. H. Y. Gökalp

Kültür Bakanı

M. İ. Talay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. T. Toskay

Devlet Bakanı

S. Somuncuoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. R. Mirzaoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Üşenmez

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Çay

Millî Savunma Bakanı

S. Çakmakçoğlu

Maliye Bakanı

S. Oral

Sağlık Bakanı

Doç. Dr. O. Durmuş

Çalışma ve Sos. Güv. Bak.

Y. Okuyan

Turizm Bakanı

E. Muncu

Çevre Bakanı

F. Aytekin

En. ve Tab. Kay. Bak. ve Baş. Yrd.

M. C. Ersümer

Devlet Bakanı

M. Keçeciler

Devlet Bakanı

Y. Yalova

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı

E. S. Gaydalı

Devlet Bakanı

M. A. İrtemçelik

İçişleri Bakanı

S. Tantan

Millî Eğitim Bakanı

M. Bostancıoğlu

Ulaştırma Bakanı V.

T. Toskay

Sanayi ve Ticaret Bakanı

A. K. Tanrıku

Orman Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 14.- Bu Kanunun;

1- 2,4,8 ve 10 uncu maddeleri ile 12 nci maddesinin A fıkrası 1/1/2000 tarihinde,

2- 1 inci maddesi ile 12 nci maddesinin B fıkrası ve 13 üncü maddesinin D ve E fıkraları 1/1/1999 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

3- Diğer hükümleri yayımı tarihinde,

Yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 15.- Tasarının 14 üncü maddesi 15 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

